

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент” по научна специалност „Социология” в професионално направление 3.4. Социални дейности, обявен в Държавен вестник, брой 17 от 23 февруари 2018 г.

с кандидат гл. ас. д-р **Ирина Тодорова Тодорова**

Член на научно жури: проф. дсн Соня Борисова Илиева

1. Обща характеристика на научноизследователската и научноприложната дейност на кандидата

Кандидатът за заемане академичната длъжност „доцент” гл. ас. д-р Ирина Тодорова Тодорова представя за конкурса 2 монографии, 2 учебни пособия, 3 студии и 19 статии и доклади. Представените публикации значително подхвърлят изискуемите по „Минималните количествени изисквания към кандидатите за заемане на академичните длъжности „професор” и „доцент” на Техническият университет - Варна. При разработването им са спазени всички правила на академичното писане. Всички публикации са защитено лично творчество на кандидата, като не са забелязани никакви плагиатства.

В същото време гл. ас. д-р Ирина Тодорова е развивала активна научноприложна дейност. Тя активно е участвала в разработката на 7 проекта, от които 2 международни.

2. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата

Гл. ас. д-р Ирина Тодорова има отлична подготовка за заеманата длъжност. Тя е бакалавър по Социални дейности със специализация „Приложна социална психология” и магистър по Социални дейности със специализация „Практика и дейности в социалната сфера”. Завършила е и магистърска програма по психология - „Приложна психология”. В Българска академия на науките защитава докторат в секция „Социална психология”.

Като преподавател в Технически университет – Варна е разработила и прилага на практика 6 учебни програми по: *Социология, Методи на социологически изследвания, Индивидуално и семейно консултиране, Социална работа при хора в неравностойно положение, Ресоциализация и социална интеграция на криминално проявените лица, Деинституционализация и социално включване*. Определените ѝ часова за преподавателска работа покриват изискванията за преподавател с ОНС „Доктор”.

Д-р Тодорова е член на 6 комисии за държавен изпит.

Участвала е 2 пъти в преподавателска мобилност по програма Erasmus+, през 2015 и 2016 г.

3. Основни научни и научноприложни приноси

Кандидатът за заемане на длъжността „доцент” гл. ас. Ирина Тодорова Тодорова е представила две монографии за конкурса:

Първата монография, от 2013 г. е „ДЕТЕТО В РОДИТЕЛСКОТО, ОСИНОВИТЕЛСКОТО, ПРИЕМНО СЕМЕЙСТВО И ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ ДОМ”. Тя описва резултати от изследвания на ефектите от отделянето на децата от техните семейства и развитието им в различни социални услуги у нас. В нея се описват:

1. съвременните измерения на семейството; 2. съвременното състояние на българското семейство и устойчивата традиция на родителското влияние в съвременния контекст; 3. възникването на специализираните институции за деца в България и специфичните последици, които оказват те върху развитието на децата; 4. аргументира се необходимостта от извеждане на децата от институциите и се описват средствата, чрез които това може да се случи; 5. характерните особености на българското осиновителско семейство.

Втората монография, от 2017 г. е „NATI IN BULGARIA” (РОДЕНИ В БЪЛГАРИЯ). Тя е в отговор на потребността специалисти от Италия да не изпитват затруднения в подкрепата за българските деца след тяхното осиновяване в страната. Поради това книгата е публикувана само на италиански език и е разпространена в организации, посредници в областта на международното осиновяване в Италия. В нея са описани: 1. резултати от изследвания на причините, поради които родителите вземат решение децата им да бъдат настанени в институции; 2. резултати от изследвания на развитие на децата в домовете за деца, центровете за настаняване от семеен тип и в приемните семейства; 3. характерните особености в поведението и преживяванията на децата в домовете, центровете за настаняване от семеен тип и в приемните семейства; 4. здравословното състояние на децата, това на техните семейства и негово отношение към развитието на децата; 5. описани са основанията за вписване на децата в регистрите за осиновяване, процедурите по международно осиновяване за осиновителите, подготовка на детето за осиновяването му.

*Студиите, статиите и докладите на кандидата се разполагат в **три области**:*

Първа област: Децата и тяхното положение в институции и други социални услуги за деца. Приносите на автора в тази област са, че показва модели за предоставяне на услугата „Приемна грижа”, анализира деинституционализацията и огромните предизвикателства, които стоят пред социалната система за включването на институционалните деца в съвременни социални услуги, поставяйки ги в условия най-близки до семейната среда. Откроява характеристиките на деинституционализираното дете и това, което е в регистъра по осиновоания.

Тук се съотнасят трите студии: „Предоставяне на социалната услуга приемна грижа. Модел на Сдружение „Съучастие” и Отдел закрила на детето – Варна, 2013; „Foster care Service Provision. A model for foster care developed by “Co-participation” Association and Department for Child Protection, 2013; „Децата в институция. Трудности в процеса на деинституционализация на децата, лишени от родителски грижи” 2008.

Статиите и докладите, които са принос в социалната област са: „Негативизъм между социалните институции – негативизъм около децата, лишени от родителска грижа” 2010; „Ничиите” деца без право на глас в социална практика”, 2011; „Възможна ли е деинституционализацията у нас?”, 2011; „Белегът на институцията”, 2013; „Конфликт на представи и очаквания в приемната грижа”, 2013; „Анализ на ефективността на политиката на деинституционализация на грижите за деца в Република България”, 2013; „Сравнителен анализ на ефективността на социалните услуги за деца, лишени от родителска грижа в процеса на деинституционализация в периода 2008-2012 г.”, 2013; „Деинституционализиране на институционализираното дете”, 2013; „Социодемографски характеристики на децата, вписани в националния регистър за осиновяване и в регистъра на децата за международно осиновяване, за които повече от 1 година съветите по осиновяване не могат да определят подходящ осиновител”, 2016; „Сравнителен анализ на негативните последици от отглеждането на деца, в условията на дом за деца, лишени от родителска грижа и център за настаняване от семеен тип”, 2016.

Втора област: Съвременното семейство в България. Приносите на автора в тази област е, че задълбочено анализира динамичните процеси на развитие на българското семейство и неговите трансформации. Пледира и аргументира необходимостта от нов подход за подкрепа и промяна в моделите на социална работа с децата и семействата в риск.

Тук се съотнасят статиите и докладите „Съвременното семейство в България – предизвикателство на социалната практика към теориите” 2011; „За социалното и биологичното в теорията за семейството”, 2012; „За новите форми и роли на семейството, в контекста на зараждащите се нови обществени отношения”, 2013.

Трета област: Проблеми на социалната практика. Приносите на автора в тази област са, че аргументира необходимостта от развитие на способността хората, намиращи се в рискови групи да се развиват, посредством социални услуги, към по-добра реализация в социума.

Тук се съотнасят статиите: „Информационните технологии в помощ на дислексията”, 2019; „Очакванията като социално-психическо явление”, 2010; „Модели на социална работа и съвременната социална практика”, 2012; „Социално-психологически детерминанти на просоциалното поведение в условията на бедствия”, 2013.

Като цяло научните приноси на кандидата могат да се причислят към доказване с нови средства на съществени нови страни на вече съществуващи научни области, проблеми и теории, както и към получаване на нови потвърдителни факти относно съществуващата социална реалност.

В предоставените материали за конкурса кандидатът Ирина Тодорова не е представила справка за цитиранията, но от „Минимални количествени изисквания към кандидатите за заемане на академичните длъжности „доцент” и „професор” в ТУ – Варна е видно, че компонент „цитирания” няма.

4. Значимост на приносите за науката и практиката

Научните и научноприложните приноси на гл. ас. д-р Ирина Тодорова се отличават със своята значимост не само за теорията, но и за реалната практика. Тя е задълбочен преподавател и изследовател, чиято научна дейност се отличава с индивидуален почерк и със стремеж към нововъведения.

Научните приноси на кандидата имат огромно значение за обществената практика в България, особено тези свързани с деинституционализацията и превеждането на институционалните деца в социални услуги от семеен тип.

Както вече по-напред в становището бе посочено са спазени „Минималните количествени изисквания към кандидатите за заемане на академичните длъжности „доцент” и „професор” в ТУ – Варна.

5. Критични бележки и препоръки

Запознавайки се с цялостната научна, научноприложна и преподавателска дейност на гл. ас. д-р Ирина Тодорова смятам, че тя достойно е защитила претенцията си да бъде хабилитиран преподавател и се разкрива пред мен като един блестящ български учен с голяма перспектива. Поради това намам критични бележки и препоръки освен една: все така с вещина и научен интерес да открива важни теми в обществото, да ги анализира и представя решение на проблемите.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на запознаването с представените научни трудове, тяхната значимост, съдържащите се в тях научноприложни и приложни приноси, намирам за основателно да предложа

гл. ас. д-р ИРИНА ТОДОРОВА ТОДОРОВА

да заеме академичната длъжност „доцент” в професионално направление 3.4. Социални дейности, научна специалност „Социология”.

ЧЛЕН НА ЖУРИТО: